

En artikel fra [KRITISK DEBAT](#)

Lars Olsen og klassekampen. En anmeldelse af bogen: Det forsvundne folk.

Skrevet af: **John Graversgaard** | Offentliggjort: 17. oktober 2018

Forfatter og debattør Lars Olsen har med sin nye bog: "Det forsvundne folk" endnu en gang fastslået at vi lever i et klassesamfund med klassekamp. Det er befriende og en god vaccine mod den megen tomgangssnak om det danske velfærdssamfund fra politikere som har travlt med at nedbryde velfærdsstaten. Han beskriver den voksende utryghed og hvordan Danmark har forandret sig.

Lars Olsen slynger ikke om sig med påstande men støtter sig på fakta og empiri om den voksende utryghed og politikerlede. Han taler om et "usynligt Danmark" og at en stor del af folket simpelthen er forsvundet. Der er en markant og stor ulighed i arbejdsmiljø når man ser på dem som har kortere uddannelser og typisk fysisk arbejde og dem som har længere uddannelser og typisk mindre fysisk nedslidende arbejde.

Derfor har vi også set en eksplosion i debatten om pension og efterløn, den sidste under udfasning til stor skuffelse for de mange som kan mærke på deres krop at de er ved at være slidte. Som også frygter at de skal tabe kampen om jobbene til udenlandsk arbejdskraft som står parat til at tage jobbene gennem løndumping.

Lars Olsen peger på fagbevægelsens vigtige rolle, men også svigt i kampen mod forringelsen af pensionerne, hvor Socialdemokraterne og de borgerlige i et såkaldt velfærdsforlig i 2006 aftalte en forlængelse af pensionsalderen så den følger levealderen. Hvilket betyder at arbejdere med hårdt fysisk arbejde kan kigge i vejviseren efter at gå på folkepension som 65-årige. Dengang var der også adgang til 5 års efterløn som også primært var indført som en støtte til de nedslidte. Men i et kynisk brutalt økonomisk system er efterløn forringet og afskaffet, dagpengeregler og social lovgivning forringet. Alt sammen forhold som fører til social deroute for arbejderklassen som med rette kan føle sig svigtet.

Fagbevægelsen med 3F i spidsen viste tænder i 2016-17 da Løkke-regeringen ville forhøje pensionsalderen yderligere og samlede på rekordtid over 200.000 underskrifter imod planerne. Løkke-regeringen opgav forslaget, og "emnet gled igen ud af medie billedet" skriver Lars Olsen. Dette er ikke hele sandheden. I stedet for at fastholde denne succesfulde kampagne, hvor arbejdere pludseligt satte dagsordenen, så lukkede 3F den bevidst ned. Fokus var begyndt at rette sig mod Velfærdsforliget fra 2006 med den ekstreme indbyggede forlængelse af pensionsalderen. Dette ville jo være et angreb på det Socialdemokrati som støttede det. Så derfor vendte man tilbage til den sædvanlige reformistiske politik hvor partiet står over fagbevægelsen og når selv 3F falder til patten, så viser det jo noget om styrkeforholdet.

Lars Olsen peger på at debatten om pension ofte føres af meningsdannere og beslutningstagere som lever i en anden verden, hvor de mener man da godt kan arbejde noget længere. Er man født i 1970 vil pensionsalderen med de nye regler blive 69 år. Akademikere og andre med lettere og ikke fysisk nedslidende arbejde har længere levealder og bedre helbred når de bliver ældre. Det er som om lovgivningen er lavet ud fra deres egen livssituation.

Lars Olsen skriver at politikerne synes at leve på en anden planet. Det er da også en voksende oplevelse ude i befolkningen, som reagerer med mistillid og politikerlede. Ligesom man i langt højere grad er tilbøjelig til at skifte parti. Eliten af politikere og embedsfolk ses i voksende grad som en del af overklassen, der "ikke aner en klap om, hvad der foregår ude i samfundet".

"Klassesamfundet opleves frem for alt som en mental kløft" siger Lars Olsen, som refererer fagforeningsfolk for at sige : "politikerne aner ikke, hvor hårdt reformerne rammer blandt vores medlemmer". Lars Olsen sætter fokus på Socialdemokratiets problem og svigt: "Thorning-regeringens politik nedbrød over 100 års alliance mellem den faglige og politiske arbejderbevægelse". Og beskriver med mange eksempler at der er en enorm frustration og skepsis blandt fagbevægelsens medlemmer og tillidsfolk. Mette Frederiksen står over for et "svært genopbygningsarbejde" siger Lars Olsen og udtrykker håb om at hun vil lykkes.

Klassebegrebet.

Lars Olsen taler mest om klassekamp fra oven med mange eksempler og med god inspiration fra uddannelsesforskeren Erik Jørgen Hansen som i bøger og artikler har beskrevet ulighederne i det danske klassesamfund.

Lars Olsen bruger som i sine tidligere bøger begrebet "underklassen", som han definerer som dem der er permanent udenfor arbejdsmarkedet. Dette er en stærkt kritisabel brug af klassebegrebet som kun kan stigmatisere og nedbryde den enhed der er brug for i arbejderklassen hvis der skal føres klassekamp nedefra.

Kapitalens udbytning understøttes af en reservehær af arbejdskraft, som kan bruges til at trykke lønnen og skabe frygt for at glide ned i fattigdom. Forhold som sikrer en høj udbytning og bremser modstand mod kapitalens udbytning. Foringelse af dagpengeregler og kontanthjælp har betydet at vejen fra fast arbejde til social deroute og fattigdom er blevet langt kortere end før. Begrebet reservearme af arbejdskraft findes ikke i de borgerlige økonomibøger, men er alligevel indirekte afspejlet i begrebet arbejdsudbudet, som indgår som en central faktor i Finansministeriets regnemodeller. Lars Olsen angriber den økonomiske ortodoksi, udbuds-økonomien og den neoliberale politik. Men skal der føres klassekamp fra nedden mod denne politik, så skal der også skabes en enhed mellem de arbejdende og de ikke-arbejdende som er en gruppe der især mærker de skiftende regeringers nedskæringspolitik. En politik som også er dikteret af tilslutningen til EU's Finanspagt og budgetloven.

I Danmark har arbejderpartierne og venstrefløjens også i høj grad sat arbejderklassen på pause. For at arbejderklassen kan træde i karakter kræver det imidlertid at den også mobiliseres på dens mærkesager. Anders Fogh erklærede klassekampen for død i sin nytårstale 2002, men sandheden var nærmere at klassekampen var blevet sat på pause af de politiske kræfter som burde give kapitalen modspil. Anders Fogh aflyste skam ikke klassekampen, men med dette smarte ideologiske fif, så startede han en klassekamp FRA OVEN som fortsætter den dag i dag, og som socialdemokraterne endnu ikke har forstået at afmontere. At Danmark er et klassesamfund med en stor arbejderklasse er det Lars Olsen's fortjeneste at påpege.

Allerede i det sociale Danmarksportræt: Det danske klassesamfund(2012) beskriver Lars Olsen m.fl. den "glemte arbejderklasse". En klasse som har et hårdt arbejdsliv både når det gælder det fysiske og psykiske arbejdsmiljø. Der er her størst frygt for at blive arbejdsløs, mange savner mening med

arbejdet og mangler udviklingsmuligheder. Men hvor arbejdsmiljø kom på dagsordenen i 1970'erne, og bla. var grundlag for indførelse af efterlønnen, så blev det glemt igen af et Socialdemokrati som i stigende grad blev ledet af akademikere med begrænset forståelse for fagbevægelsens mærkesager. Den voldsomme udstødning og nedslidning af arbejdskraft i arbejderklassen var godt nok et økonomisk problem som drænedes statens budget, men det sociale system blev en buffer som skulle samle folk op. At forebygge og sikre arbejdsfastholdelse blev der talt meget om, men i praksis var der ikke plads til dem som ikke kunne yde 100 % på arbejdet.

Regningen blev sendt til den "glemte arbejderklasse".

Olsen beskriver at stadigt flere står udenfor arbejdsmarkedet, og kalder det underklassen. Tidligere har han defineret det som at de fire femtedele af året er udenfor arbejdsmarkedet. Stadigt flere fra arbejderklassen rykker over i denne såkaldte underklasse, som i 2009 udgjorde 20 %, og denne gruppe udenfor arbejdsmarkedet voksede også under økonomisk fremgang. Et klart bevis på den kapitalistiske produktions fokus på profitmaksimering. Og bevægelsen den anden vej er vanskelig og der sker en marginalisering bla. også med mistet kontakt til fagbevægelsen, hvor organisering traditionelt er knyttet til arbejdspladsen. Føringet arbejdsløshedsforsikring bidrager også til denne proces. Skiftende regeringer har også føringet muligheden for at gå på førtidspension ligesom kontanthjælpen som skal være det nederste sikkerhedsnet konstant føringes.

"Næsten halvdelen af befolkningen tilhører stadig arbejderklassen - vi har bare glemt det. Og det har politiske konsekvenser. Regningen for krisen er i høj grad blevet sendt til arbejderklassen: Færre dagpenge, føringet efterløn, faldende realløn, dramatisk færre praktikpladser på erhvervsuddannelserne....Derimod har over- og middelklassen på mange områder mærket fremgangsskattelettelse, aktiegevinster, investeringer i højere uddannelse og meget andet. Skævheden antaster noget meget fundamentalt ved vores velfærdssamfund: Retfærdighed.", skrev Olsen m.fl. i 2012.

Lars Olsens begreb om underklassen bidrager imidlertid til en del og hersk politik, hvor skiftende regeringer angriber den "krævende og dyre" underklasse og dygtigt spiller arbejderklassen ud imod dens egne. Store grupper er som det hedder "rutsjet fra middel- og arbejderklassen til underklassen. 22 % af dem, der i 2012 tilhørte underklassen, var 3 år tidligere i arbejderklassen, mens godt syv procent tilhørte middelklassen", skrev Olsen i 2014.

Ved at splitte arbejderklassen op ved på denne måde at sætte den i modsætning til en såkaldt underklasse, så fjernes opmærksomheden på, at utryghed og udstødning fra arbejdsmarkedet er et generelt vilkår for arbejderklassen under kapitalismen. I nutiden sker det ved øget konkurrence om jobbene, underbeskæftigelse, usikker beskæftigelse og social dumping hvor udenlandske arbejdere arbejder for meget lave lønninger. Marx beskrev proletariats situation som kendetegnet ved usikkerhed (precariousness) og hvor denne usikkerhed forstærkes gennem en reservearme af arbejdsløse eller underbeskæftigede.

Der er i dag en global reservearme med udflytningen af arbejdspladser mod syd og mod øst. Proletariatet er generaliseret til hele kloden og milliarder tilhører i dag den globale reservearme.

Kampen for arbejderklassens enhed er en historisk opgave og arbejderklassens kamp er ikke kun national men også international. Et forhold som Olsen i sin nye bog ikke berører synderligt.

EU

Lars Olsen er tilhænger af EU men i stigende grad skeptiker i forhold til EU's politik, som er en grundlæggende årsag til den voksende afmagt i de nationale parlamenter og befolkningen. Det direktivstyrede EU hvor EU kommissionen masseproducerer lovgivning som de nationale parlamenter har at rette sig efter, har om noget bidraget til den politiske krise, hvor et stigende antal borgere udtrykker politikerlede.

Den fri bevægelighed af arbejdskraften i EU udnyttes af kapitalen til systematisk dumpning af løn- og arbejdsforhold, og fagbevægelsen kæmper en ulige kamp for at bevare tilkæmpede rettigheder og sikre rettigheder for de udenlandske arbejdere.

Lars Olsen peger præcist på de store indkomstforskelle i EU som er op til 1:8, et forhold som fører til masseudvandring fra Østeuropa og er blevet kaldt for "statsautoriseret social dumping". Samtidig sikrer EU domstolen lige rettigheder til "vandrende arbejdstagere", et forhold som er grotesk når man ser på at de lande som leverer flest indvandrere, også systematisk nedbryder deres egne velfærdssystemer.

Kritik af EU og den fri bevægelighed har i lang tid prelet af på de magthavende centrum-højrepartier i Europa. Det være sig socialdemokrater som borgerlige. Men det straffes mere og mere tydeligt ved at arbejdervælgerne søger til enten højre eller til venstre. Brexit kom som et chok og viste konsekvenserne af at vende ryggen til arbejderklassen.

Den elitære globalisme som prædikes af de magtbærende partier glemmer i den megen snak om åbne grænser og mobilitet, at "hele 60 % af briterne bor kun 20 miles fra deres barndomshjem", citat fra David Goodhart's bog om Brexit: *The road to somewhere*.

En svaghed i bogen eller måske berøringsangst fra Lars Olsen er den manglende analyse af det voksende fremmedhad og racisme i Europa og Danmark som alvorligt splitter arbejderklassen. Han kommer med spark til Enhedslisten for at føre identitetspolitik som virker udokumenteret, men omtaler ikke Socialdemokratiets omfavelse af højrefløjens udlændingepolitik, som i høj grad lægger vægt på etnicitet og herkomst frem for klassebaggrund. At racisme og fremmedhad er gift for enheden i arbejderklassen er en vigtig og blodig erfaring. Det kan man håbe han vil tage under behandling i en kommende udgivelse.

Kilder:

Lars Olsen: Det forsvundne folk, 2018.

Lars Olsen, Niels Ploug, Lars Andersen, Jonas Schytz Juul: Det danske klassesamfund. Et socialt Danmarksportræt, 2012.

Lars Olsen, Niels Ploug, Lars Andersen, Sune Enevoldsen Sabiers, Jørgen Goul Andersen: Klassekamp fra oven, Den danske samfundsmodel under pres, 2014

Lars Olsen: Det delte Danmark, 2005.